

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma: 2.Pf.20.116/2025/4.

A felperes:

felperes, felperes címe

A felperes képviselője:

Dr. Farkas József Zoltán ügyvéd, ügyvéd címe

Az alperes:

alperes, alperes neve

Az alperes képviselője:

Dr. T. Tóth Balázs ügyvéd, ügyvéd címe

A per tárgya: sajtó-helyreigazítás

Az elsőfokú bíróság: Fővárosi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 34.P.23.344/2024/8.

A fellebbezést benyújtó fél: felperes

Í t é l e t

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit megváltoztatja és a felperes keresetét teljes egészében elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesi lapot üzemeltető alperesi kiadó (alperesi kiadó címe) részére 600.000 (hatszázezer) forint + áfa együttes első- és másodfokú perköltséget, valamint a Magyar Államnak e határozat jogerőre emelkedésétől számított 60 napon belül az állami adó- és vámhatóság 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételei számlája javára 84.000 (nyolcvannégyezer) forint együttes kereseti és fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes a Intézmény vezetője, az intézményhez tartozik mind a települési Ápoló Otthon, mind a település2i Kastélyotthon, amely szociális otthonként olyan gondozásra szoruló nagykorúaknak biztosít ellátást, akik idősor, betegség vagy fogyatékoság miatt nem képesek önmagukról gondoskodni. A felperes közéleti szerepet nem vállal.

Az alperes az portál internetes sajtótermék szerkesztősége, kiadója az alperesi kiadó Az portál internetes sajtótermékben 2024. október 30. napján jelent meg a „cikk címe” című cikk, mely a felperes személyére vonatkozóan is tartalmaz közléseket.

A felperes házastársa a cikkben írt felvételeket készítő segédápoló gyermekének keresztapja, az írásban közölt események napvilágra kerüléséig a felperes és az ápoló, illetve családtagjaik egymással baráti kapcsolatban álltak.

[2] A felperes előzetes helyreigazítási kérelmének az alperes nem tett eleget, ezért a felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest az alábbi helyreigazító közlemény, mint önálló hír közzétételére a www.portál internetes elérhetőségű weboldal főoldalán, 24 óra időtartamban, egyébként pedig addig, ameddig a sérelmes közlemény is az alperes weboldalán elérhető:

Helyreigazítás:

A 2024. október 30-án az portál internetes újságban megjelent, „cikk címe” című cikkünkben valótlanul állítottuk, hogy felperes, a település2i Kastélyotthon intézményvezetője a cikkben szereplő, egy ápoló személy bántalmazásával gyanúsított ápoló rokona, illetve közöttük baráti kapcsolat áll fenn.

Közvetett módon, az információk téves olvasói következtetésre indító csoportosításával valótlanul állítottuk, hogy az intézményvezető és az ápoló bántalmazásával gyanúsított ápoló rokoni viszonyára tekintettel felperesnek bármilyen, akár tevésben, akár mulasztásban megnyilvánuló köze lett volna az érintett ápoló cselekményéhez, annak leplezéséhez és ahhoz, hogy az ápolóval szemben a büntetőeljárás megszüntetésre került.

Mindezekkel szemben a valóság az, hogy felperes és az érintett ápoló között sem rokoni, sem baráti kapcsolat nem áll fenn. felperesnek sem tevésben, sem mulasztásban megnyilvánuló szerepe nem volt abban, hogy az érintett ápoló tettei leplezésre kerüljenek és abban sem, hogy a büntetőjogi felelősségre vonás alól ő bármely okból is mentesüljön.

Kérte az alperes kiadójának kötelezését a perrel kapcsolatos költségei megtérítésére.

Keresetét az Smtv. 4. § (3) bekezdésére, a 10. §-ra, a 12. § (1) és (2) bekezdésére, a Pp. 495. és 496. §-ára alapította.

[3] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperes ügyvédi munkadíjban marasztalását kérte.

Érdemi védekezése az első kérelem kapcsán az volt, hogy a rokonság kifejezés jogilag nem definiált jelentéssel bír, a médiatartalmat a befogadó közönség jellemző ismeretei alapján kell megítélni. A rokoni kapcsolatra utalás az írásban következtetésnek minősül, ami a Főigazgatóság tájékoztatásán alapul és a szövegben az újságíró részletes leírását is adja a rokoni kapcsolat milyenségének, azaz, hogy nem vérségi kapcsolaton, hanem a barátság miatti keresztszülőségen alapul. A második kérelem kapcsán arra mutatott rá, hogy a sajtóközleményben nem szerepel olyan állítás, hogy a felperesnek köze lett volna a bántalmazáshoz vagy annak eltusolásához, hanem ennek éppen az ellenkezője derül ki. Az tényszerűen megfelel a valóságnak, hogy az ápolóval szembeni eljárás elévülés miatt szűnt meg, illetve nem vitatható az sem, hogy mit tartalmaz a Főigazgatóság levele. Mindezen adatok szerepeltetése pedig egyrészt a szerkesztői szabadság körébe tartozik, másrészt releváns adat, hogy az intézményi bántalmazás kapcsán mi történik a büntetőeljárásban és az is, hogy a közintézmény által adott tájékoztatóból lehet megismerni azt a körülményt, hogy az ápoló és az igazgató között milyen kapcsolat van.

[4] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 5 napon belül az általa szerkesztett portál internetes sajtótermék kezdőlapján az eredeti cikk elérhetőségéig, de legalább 24 óra időtartamban, az eredeti közléssel azonos szedési módban és betűmérettel, saját kommentár nélkül, úgy, hogy abból – linkelt tartalomként – legyen elérhető a helyreigazított cikk szövege, tegye közzé az alábbi közleményt: Helyreigazítás : A 2024. október 30. napján „cikk címe” címmel megjelent írásunkban azt a valós tény, hogy az intézmény segédápolója elleni büntetőeljárást a nyomozó hatóság elévülés miatt megszüntette, abban a hamis színben tüntettük fel, mintha ennek bármi köze lenne ahhoz, hogy felperesnek, az otthon vezetőjének és a segédápolónak a családtagjai korábban baráti, keresztszülői kapcsolatban álltak egymással.

A felperes keresetét ezt meghaladóan elutasította. Kötelezte az alperes kiadóját, az alperesi kiadó-t, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 200.000 forint + 27 % Áfa, azaz 254.000 forint perköltséget, valamint az állam javára az állami adó- és vámhatóság felhívásában megjelölt módon és számlára 36.000 forint feljegyzett kereseti illetéket.

[5] Határozatának indokolásában az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésének, a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (Smtv.) 10. §-ának, 12. § (1) és (2) bekezdésének, a PK 12. számú állásfoglalás, a polgári

perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 495. § (1) és (2), a 496. § (1) bekezdéseinek a rendelkezéseit ismertette.

[6] Az Smtv. 12. § (1) bekezdése, a PK 12. számú állásfoglalás és a releváns alkotmánybírósági joggyakorlat {7/2014. (III. 7.) AB határozat Indokolás [39] bekezdése, 14/2017. (VI. 30.) AB határozat Indokolás [27] és [47] bekezdése, 3052/2022. (II. 11.) AB határozat Indokolás [42] bekezdése, 3217/2020. (VI.19.) AB határozat Indokolás [34] bekezdése} által meghatározott szempontok alapján elsőként azt vizsgálta, hogy a sérelmezett kijelentések a közügyek szabad vitatásával állnak-e összefüggésben.

[7] Megállapította, hogy az alperes által közzétett írás témája egy bentlakásos otthonban ápolt személy jogaival való visszaélés volt, amely sajnálatos esemény közérdeklődésre tart számot. Ennek kapcsán azonban az újságíró olyan körülményeket is napvilágra hozott, melyeknek a közérdeklődésre számot tartó témával nincs összefüggése, nevezetesen a felvételt készítő segédápoló és az intézményvezető közötti – a magánéletükre tartozó és így a véleménynyilvánítás szabadsága által kevésbé védett – baráti, családi, rokoni kapcsolat ténye. A sajtóközlemény tartalma csak abban a részben taglal közügyeket, amennyiben az ápolt jogaival való visszaélésről és ennek büntetőjogi következményeiről – vagy a felelősségre vonás hiányáról – számol be, ezen túlmenően nem, azt is figyelembe véve, hogy a közérdeklődésre bizonyos események tartoznak és nem az azzal érintett emberek személye, magánélete, illetve ez utóbbiak legfeljebb csak annyiban, amennyiben az a közérdeklődésre számot tartó esemény megértéséhez segítségül szolgálnak.

[8] Második lépésként vizsgálta, hogy a sérelmezett közlések tényállításnak vagy valós tényeken alapuló értékítéletként véleménynek minősülnek-e, illetve a tényállítások valóságtartalmát az alperes bizonyította-e, mivel a PK 12. számú állásfoglalás indokolásában kifejtettek szerint helyreigazításra csak valótlan, vagy a valóságot hamis színben feltüntető tényállítások közlése (híresztelése) esetében kerülhet sor, míg a PK 14. számú állásfoglalás értelmében a sajtóközlemény kifogásolt tényállításának valóságát a sajtószerző köteles bizonyítani. Figyelemmel volt a sajtó-helyreigazítás jogintézmények társadalmi rendeltetésére is (PK 12. számú állásfoglalás I. pont), amely alapján helyreigazítás akkor indokolt, ha a tartalom köznapi értelmezése és a valóság között oly mértékű ellentmondás áll fenn, hogy az érintett jóhírnevének a védelme és az olvasók valós tájékoztatáshoz fűződő joga a bíróság beavatkozását igényli. Sajtó-helyreigazítás esetén a közlemény jogsértő jellegét nem az igényt érvényesítő szubjektív értékítélete, hanem az alapján kell megítélni, hogy az átlagolvasó számára a szavak köznapi jelentése alapján a közlemény mit közvetít, a sérelmezett kitételek milyen tartalmat közvetítenek (Fővárosi Ítéltábla Pf.2.20.029/2010/3., Fővárosi Ítéltábla Pf.2.21.829/2009/4.). Egy kijelentés tényállításként vagy véleménynyilvánításként való minősítése az ún. bizonyíthatósági teszt alapján történhet: az a közlés, amelynek valósága vagy valótlanúsága bizonyítható – tény; amelynek valóságtartalma nem bizonyítható, az vélemény. Sajtó-helyreigazítási perben mindig vizsgálni kell a kifogásolt közlés szöveggörnyezetét és összefüggéseit - ha ebből az állapítható meg, hogy formailag tényállításként megjelenő közlés tartalmilag véleménynyilvánításnak minősül, amely ténybeli alappal rendelkezik, helyreigazításnak nincs helye (Kúria Pfv.21.268/2019/2.).

[9] A rokoni kapcsolatra vonatkozó közlések vonatkozásában nem találta alaposnak a keresetet, mert a szöveg egészének tartalma alapján bárki – az átlagolvasó – számára is egyértelműen megállapítható, hogy az újságíró nem a vérségi, hanem a baráti és a keresztszülősei kapcsolat alapján nevezi rokonságnak a felperes és a segédápoló közötti viszonyt. A komaság néven is ismert kapcsolat nem vérségi viszonyon alapul, de a vidéki közösségekben ahhoz hasonló erős kötődés létrehozását célozza a családok között a barátságon alapuló keresztszülői tisztség elvállalása. Azt a tényt pedig a felperes sem vitatta, hogy a sajtóközleményben is írtak szerint a házastársa a keresztapja a segédápoló gyermekének, illetve azt sem, hogy erre a keresztszülősegre a családjaik közötti régebbi, több generációt átölelő baráti viszony miatt került sor. Ebből következően, hogy az alperesnek nem ténybeli alapot nélkülöző következtetése az, hogy a vérségi kapcsolat hiánya ellenére is rokonságként hivatkozott a kettejük viszonyára, részletesen magyarázatát is adta ennek a szóhasználatnak a sajtóközlemény törzsrészeiben. Valós alapon nyugvó következtetés esetében sajtó-helyreigazításnak nincs helye.

[10] A helyreigazítási kérelem második részében a pontosítást követően hivatkozott hamis látszat keltése okán részben találta alaposnak a felperesi igényérvényesítést. Azt a felperes sem vitatta, hogy az ápolóval szembeni büntetőeljárás elévülés miatt nem volt lefolytatható és ez a felelősségre vonását megakadályozta, ahogyan a fentiek szerint valós alappal rendelkező – még ha nem is közérdeklődésre számot tartó – következtetés volt az alperes részéről, hogy a felperes és az ápoló között rokoni kapcsolat áll fenn. Ezért abban kellett állást foglalnia, hogy a felperes által előadottak szerinti tartalmat hordozza-e a sajtóközlemény, azaz az átlagolvasó levonhatja-e a sajtóközlemény olvasása után azt a következtetést, hogy a felperesnek bármilyen, akár tevésben, akár mulasztásban megnyilvánuló köze lett volna az érintett ápoló cselekményéhez, annak leplezéséhez és ahhoz, hogy az ápolóval szemben a büntetőeljárás megszüntetésre került.

[11] Az elsőfokú bíróság kialakult álláspontja szerint a sérelmezett sajtóközlemény, – ha nem is a felperes által körülírt mélységben – de kelti azt a hamis látszatot, mint amire keresetében utal a felperes. A sajtóközleménynek ugyanis semmi más célja nem lehet a felperes és az ápoló közötti magánéleti kapcsolat közzétételével, mint hogy ezt összefüggésbe hozza az ápoló büntetőjogi felelősség alóli mentesülésével, ugyanis önmagában a magánéleti kapcsolat felemlegetésének sem jogi szempontból nincs létjogosultsága, sem az egyébként felháborító történet (videózás) szempontjából. A rokoni kapcsolatnak kizárólag akkor van jelentősége, ha a két körülmény között kapcsolat van. A sérelmezett sajtóközlemény éppen ezt a tilalmas módszert tartalmazza, a két valós tényt akként tárja az olvasók elé, hogy abból az a logikus következtetés vonható le a laikus olvasó számára, hogy a felperesnek lehet szerepe abban, hogy az ápoló felelősségre vonására nem került sor. Ezt a hatást a cikk egészének a szerkezete, a címadás, a kiemelések és egyes megfogalmazások együttesen keltették. Ugyanakkor olyan hamis látszatot azonban nem kelt a cikk, mintha a felperes a cselekmény elkövetésében bármilyen módon részt vett volna. Annak hangsúlyozásával azonban, hogy az elkövetés ideje nem megállapítható, így elévülés miatt meg kellett szüntetni a büntetőeljárást, azt sugalmazza, hogy ennek bármi köze lenne a felperes személyéhez. Erre tekintettel a rendelkező részben írtak szerint határozta meg a helyreigazító közlemény tartalmát.

[12] A valós tények közlésére nem volt szükség, mert a kérelem csupán a sérelmezett közlések nemleges megisméltése lett volna, amely szükségtelen, az olvasók hiteles tájékoztatásához nem járul hozzá.

[13] A helyreigazítási kérelem lényegét értékelve a felperest nagyobb részben pernyertesnek minősítette, aki így a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján jogosult a perrel felmerült költségei alperes kiadója általi megtérítésére. Az ügyvédi munkadíj összegét a 32/2003. (VIII. 28.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontja alapján állapította meg és annak mértékét a 2. § (2) bekezdése alapján 200.000 forint + áfa összegre mérsékelte a részleges pernyertességre tekintettel. A peresztes alperes kiadója a tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán feljegyzett kereseti illetéket a Pp. 101. § (1) bekezdése és 499. § (1) bekezdése, valamint a 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése értelmében köteles megfizetni az államnak külön felhívásra.

[14] Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, melyben az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset teljes egészében való elutasítását, másodlagosan az elsőfokú ítélet perköltség viselésére vonatkozó rendelkezése tekintetében az elsőfokú perköltségben való marasztalásának mellőzését kérte. Kérte továbbá a felperest kötelezni az első- és másodfokú eljárásban felmerült, a csatolt megbízási szerződésen alapuló perköltségének megfizetésére.

[15] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen, az Alaptörvény IX. cikkével és az Smtv. 4. § (1) bekezdésben és 12. § (1) bekezdésében foglaltakkal ellentétesen kötelezte a hamis színben feltüntettként minősített közlésre vonatkozó helyreigazításra, mivel az érintett cikkben foglalt tartalom az elsőfokú ítélet által neki tulajdonított valótlán jelentéstartalmat nem hordozza, a cikkben az elsőfokú ítélet által fennállónak megállapított hamis színnel kifejezetten ellentétes szövegszerű tartalom szerepel többször is, és mindemellett a közzétett tartalom közügyhöz kapcsolódó, a véleménynyilvánítás és a sajtó szabadsága által alkotmányosan védett közlések.

[16] Hivatkozása szerint az Alkotmánybíróság a gyakorlatában kiemelten fontos alkotmányos érdeknek tekinti a sajtószabadság érvényesülését. A sajtó ugyanis „olyan fórumot kínál a szólás szabadságához és a közügyek szabad vitathatóságához, amely kulcsfontosságú szerepet játszik abban, hogy a közvélemény és a politikusok számára ellenőrizhetővé válhassanak a közhatalmat gyakorlók, illetve a köztisztviselőket vállalkók. A polgárok kizárólag ilyen információk birtokában alkothatnak szabadon véleményt a közhatalmat gyakorlók teljesítményéről, munkájának hatékonyságáról és minőségéről. Az állami szervek ellenőrizhetősége pedig a polgárok demokratikus önkormányzásának lehetőségét biztosítja, így a polgároknak alapvető joguk van ahhoz, hogy a közügyeket érintő kérdésekről információhoz juthassanak.” {Lásd többek között: 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [25]; 3002/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [55], 3217/2020. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás, [32].} Ez mindazonáltal nem azt jelenti, hogy a valótlán

tényállításokért viselt felelősség kérdése minden esetben azonos szempontok szerint lenne megítélhető, és e körben ne lenne szükség alkotmányossági megfontolások mérlegelésére. Mindenképpen ilyen megfontolásnak minősül a közügyekre vonatkozó információk áramlásának érdeke, illetve a sajtó viszonya az általa közölt kijelentésekhez.

[17] Egy médiaszolgáltató alkotmányos jogát gyakorolja akkor, amikor a közérdeklődésre számot tartó eseményekről tudósít. E szabadsága kiterjed annak meghatározására is, hogy mely eseményekről milyen részletességgel és tartalommal ad tájékoztatást. {23/2019. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [19]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata a sajtóperek elbírálásával összefüggő alkotmányossági követelményként rögzíti, hogy „a bíróságoknak az eléjük vitt jogvita elbírálása során a sajtószabadság megfelelő alkotmányos védelme érdekében a tudósítással érintett helyzet teljességét kell megvizsgálniuk” {3/2017. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [24]}.

[18] Álláspontja szerint az elsőfokú ítélet ezen alkotmányossági követelményeket figyelmen kívül hagyta akkor, amikor arra a következtetésre jutott a perbeli cikk értelmezése során, hogy abban a felperes és az elévülés miatt nem büntetett bűncselekményt elkövető ápoló személyes viszonya bemutatásának „semmi más célja nem lehetett”, minthogy ezeket összefüggésbe hozza egymással, valamint hogy a rokoni (keresztszülői) kapcsolatnak csak ilyen összefüggés esetén lehetne a közügy szempontjából jelentősége, ennek hiányában viszont annak bemutatása „tilalmas módszer”.

[19] A cikk és a perben érintett közlések valós, nyomós társadalmi jelentőségű közüggyel, a leginkább elesett, jogaik védelmére személyes körülményeik miatt képtelen személyek emberi méltóságának védelmével szorosan összefüggő célja ugyanis nem ilyen látszat keltése, hanem az alperes cikket író újságírója által korábban megírt, a perbeli cikkből is elérhető korábbi cikkben feltárt bántalmazási ügy felderítésével összefüggő fejlemények átfogó bemutatása volt. A témát feldolgozó újságíró számos érintettel beszélt személyesen, akik kifejezetten hangot adtak annak a tudásuknak, hogy a bántalmazó és az intézményvezető között ismerősi/rokoni/baráti kapcsolat van, de az eredeti cikk megírásakor erre kézzelfogható bizonyítéka nem volt, ezért feltételezést a korábbi cikkben nem jelentetett meg. Ugyanakkor az ügygel kapcsolatos releváns információknak alperesi újságíró szakmai meggyőződése szerint ugyanúgy része volt az intézményvezető és az elkövető közti személyes kapcsolatra vonatkozó információ, mint a büntetőeljárás lezárása vonatkozó fejlemények. Annak pedig, hogy egy súlyos bántalmazást elkövető, a feladata ellátására önmagából ebből következően nyilvánvalóan méltatlan személy közeli személyes viszonyban állt az őt alkalmazó intézményvezetővel, a közfeladatot ellátó intézményvezető tevékenységének megítélése szempontjából akkor is van jelentősége, hogyha ő a konkrét visszaélésről nem tudott, és a bűncselekménnyről maga is csak az elévülését követően szerzett tudomást. Nem véletlenül került szóba ez a kérdés a Parlamentben, és nem véletlenül adott e körben választ is a Főigazgatóság vezetője. Az elsőfokú bíróság ítéletéből az következik, hogy az országgyűlési képviselő által feltett kérdésre egy közintézmény vezetője által adott válaszból az újságíró nem számolhatna be, ami önmagában tarthatatlan.

[20] Már csak azért sem tünteti fel a cikk a tényeket hamis színben, mert nemhogy nem szerepel abban olyan állítás, hogy a felperesnek köze lett volna a bántalmazáshoz vagy annak eltussolásához, hanem éppen ezzel ellentétes tartalom szerepel mind a cikkben, mind az abba integráltan publikált főigazgatói levélben. Fogalmilag kizárt, hogy egy cikk a valós tényeket olyan hamis színben tüntesse fel, amely állítólagos hamis színnel ellentétes információt maga a cikk tartalmaz.

[21] Mindezen adatok szerepeltetése nem tilalmas újságírói módszer, hanem egyrészt a szerkesztői szabadságba tartozik, másrészt ezek az újságírói szakma szabályai szerint kivétel nélkül releváns adatok. Az, hogy egy intézményi bántalmazás kapcsán mi történik a büntetőeljárásban, lényeges információ, és közlése nem önkényes, ahogy az sem szokásos, hanem jelentőséggel bíró körülmény, hogy a bántalmazó és az intézmény vezetője egy évtizede egyébként ismerték egymást, és erről egy közintézmény által adott tájékoztatásból lehet utólag meggyőződni. A hasonló visszaélések elleni kiemelt fellépéshez, az ilyen ügyek minél hatékonyabb kivizsgálásához nyomós közérdek fűződik az ellátottak védelme érdekében, különös tekintettel a felderítés és a felelősségre vonás jelen ügyben is tetten érhető nehézségeire és az intézményi garanciák hatékonyságának ezzel összefüggő kiemelt fontosságára. Ha a sajtó a vizsgálatok eredményéről – vagy jelen esetben az országgyűlési képviselői kérdésre adott hivatali válaszok tartalmáról – nem számolhatna a tényeknek megfelelően be, akkor az ellehetetlenítené az intézményrendszer működésének nyilvános ellenőrzését.

[22] Az, hogy az elkövető jelen esetben az öt munkáltató intézményvezetővel szoros személyes viszonyban állt tanulságos lehet a szociális intézményekre vonatkozó jogszabályok és eljárásrendek egy jövőbeli felülvizsgálata során. A sajtó-helyreigazítás által nyújtott jogvédelemnek nem lehet a feladata az, hogy valós tények nyilvánosságra hozhatóságát korlátozza, különösen akkor, ha azok a fellebbezésben bemutatott módon közéleti vitára tartozó kérdésekkel állnak szoros kapcsolatban.

[23] A perköltség megállapítását érintő másodlagos kérelmét azzal indokolta, hogy a felperes nem lehetett nagyobb részben pernyertes egy olyan ítélet alapján, amely a kereset lényegét a megítélt hamis színben feltüntetetéshez hasonló súllyal képező, a rokoni kapcsolattal összefüggő tényállítással kapcsolatos kérelmet ugyanúgy elutasította, mint a valós tények közlésével összefüggő helyreigazítási kérelmet, és a második kereseti kérelemnek is csak részben adott helyt. Erre tekintettel a felperes nem volt túlnyomó részben pernyertes, így az alperest perköltség megfizetésére kötelező rendelkezés az ítélet érdemi tartalmával és a Pp. 83. § (2) bekezdésével ellentétes.

[24] Fellebbezési ellenkérelmében a felperes az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozta az alperes perköltségben marasztalása mellett.

[25] Érvelése szerint az alperes által felhívott alap- és törvény által deklarált jogok nem érvényesülhetnek korlátlanul; a véleménynyilvánítás szabadságához fűződő alapjog nem kerülhet korlátlanul kollízióba az Alaptörvény VI. cikkében biztosított jó hírnévhez való jogával, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:43. § d) pontja, valamint 2:45. § (2) bekezdése szerinti jóhírnév sérthetlenségéhez fűződő személyiségi jogával.

[26] A fellebbezés az Alkotmánybíróság azon megállapítására hivatkozással, mely szerint a sajtó szerepe többek között az, hogy a közhatalmat gyakorlók ellenőrizhetővé váljanak, az alperes önmaga is azt állítja, hogy a cikkel az volt a célja, hogy a felperes teljesítményéről, munkájának hatékonyságáról és minőségéről az olvasók véleményt alkothassanak.

Ha az alperes a hivatkozott AB határozattal érvel és a felperes ellenőrizhetőségét, teljesítményét, munkájának hatékonyságát és minőségét kívánja sajtótermékként az olvasók elé tárni és a sajtó funkciója szerint biztosítani, hogy a cikkben foglaltakról a polgárok véleményt nyilváníthassanak, akkor az alperesnek a saját maga által deklarált célja, hogy a felperesről alakuljon ki valamilyen kép, valamilyen olvasói megítélés. Egy alapvetően társadalmi rosszallást kiváltó cikkben (t.i., hogy egy szenvtelen bűnelkövető rokona, ráadásul a terhelt még mentesül is a büntetőjogi jogkövetkezmények alól) a rokonság tényének firtatása nem rokonszenvet fog kiváltani személyével szemben, hanem egyenesen és kizárólagosan arra az olvasói következtetésre ébreszti a médiatartalom fogyasztóját, hogy e két tényező között összefüggés van. Erre utal a cikk szerkezete, címadása, és erre az olvasói megértésre indítanak a cikk kiemelései is. Az alperes célja csakis az volt, hogy személyéről alakuljon ki az a társadalmi megítélés, hogy rossz igazgató, sőt, nepotista is, aki vezetői hatalmát a társadalmilag mélyen megvetendő bűnelkövető javára hasznosítja.

[27] Értéktétel nélkül nem képezheti a sajtó által biztosított és az alperes által védendőként hivatkozott társadalmi véleményformálás tárgyát az, hogy az ápolóval rokonok. Ennek csak abban a kontextusban van jelentősége, akkor lehet a kérdésről véleményt formálni, – az alperes érvelése szerint – közhatalmat gyakorló felperes munkáját, teljesítményét megítélni, ha ahhoz valamilyen teljesítményindikátor kapcsolódik. Ez az indikátor pedig kétségtelenül annak sejtetése, hogy a felperes nepotista. Az alperes alkotmányjogi példázata már csak amiatt sem helytálló, mert maga nem gyakorol közhatalmat, legfeljebb közfeladatot ellátó személyként nevesíthető.

[28] Az alperes a két tény – a fennálló rokonság tényét, illetőleg azt, hogy a bántalmazó személy nem kap büntetést – jogellenesen összemossa. Ha a körülmények egésze bemutatására törekszik, ezt nem egy cikkben, hanem két, különálló cikkben közli. Lehetősége lett volna arra is, hogy – amennyiben e két körülményt egyetlen cikkben kívánja közölni – egy mondatral zárja le a jelen perbeli vitát, és közli az olvasóval, hogy a rokonság ténye és az ápoló büntethetőségi akadálya közötti egyébként összefüggés nincs. Ilyen szerkesztéstechnikai megoldással nem élt, sőt, a cikk szerkesztése kifejezetten azt kontúrozza, mintha ilyen összefüggés fennálló lenne.

[29] A rokonság tényének cikkbéli bemutatása még csak nem is közérdeklődésre számot tartó körülmény – hacsak nem abból az alperes valamilyen következtetést akar levonni, vagy az olvasóval levonatni.

[30] Alaptalanul állítja a fellebbezés az alkotmányossági követelmények figyelmen kívül hagyását is. Valótlanságot állít, amikor azzal érvel, hogy a kérdés a Parlament előtt felmerült. A téma sem interpellációként, sem kérdésként nem került a Parlament elé, ezzel szemben egyéb érdekelt² országgyűlési képviselő országgyűlési munkáján kívüli eljárásrendben, de képviselői minőségében levelet írt az Főigazgatóság főigazgatójának, aki hivatásbeli kötelességből választ adott a képviselőnek.

[31] Hangsúlyozta, miszerint a cikk az abban szereplő állításokat úgy csoportosította, hogy az az olvasót arra a megértésre indítsa, azt a hamis látszatot keltse, hogy valamiféle akarategység – vagy legalábbis ennek sejtetősége, vélelmezhetősége – állt fenn az ápoló és közöttük az ápoló jogellenes tettének eltussolásában. Az alperes akkor is megvalósítja az Smtv. 12. § (1) bekezdése szerinti való tény hamis színben feltüntetését, amennyiben a való tények hamis színben feltüntetése mellett feltünteti a való tényeket is. A közlés közvetett, utaló újságírói szerkesztés révén is jogsértő lehet, így akkor is, ha a cikkbéli tényálláselemek téves olvasói következtetésre indító csoportosítással kerülnek bemutatásra.

[32] A perköltségben marasztalása mellőzésére irányuló fellebbezési kérelemhez kapcsolódóan előadta, hogy a jogi képviselő elsőfokú eljárásban igazolt összköltsége 449.720 forint volt, amelyet nemhogy nagyobb részben ítélt volna meg az elsőfokú bíróság, de még csak fele részben sem.

[33] Összefoglalóan azt hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság ítélete és következtetései összhangban vannak az alperes által felhívott alkotmányjogi renddel, illetőleg az irányadó bírói gyakorlattal. Kiemelte, hogy az alperes a szavak szintjén bár elutasítja, hogy a cikkíró a felperes és a bántalmazó ápoló rokoni viszonyának tényét és a bántalmazó büntetethetőségi akadályát téves olvasói következtetés kialakítására alkalmas módon összemosta volna, de – ahogyan a cikkben is – a fellebbezésében is mély összefüggést lát és láttat e két tényező között. Azzal érvel, hogy a közfeladatot ellátó felperes tevékenységének megítélése szempontjából a rokoni kapcsolatnak jelentősége van, a bűnelkövető és az intézményvezető rokoni viszonya nem szokásos körülmények, sőt, még a jogalkotásnak is tanulságos lehet ezen összefüggés vizsgálata. Ily módon pedig egyértelműen azt láttatja, hogy a személye igenis hátrányos megítélést kell nyerjen, helyteleníti az általa állított való tények közötti összefüggést, mindezek alapján pedig anélkül, hogy konkrét bizonyítékokat szolgáltatna, róla olyan képet igyekszik kialakítani, amely alkalmas jóhírnevének csorbítására.

[34] Az alperes fellebbezése alapos.

[35] A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 380. §-ában megjelölt, az elsőfokú ítélet kötelező hatályon kívül helyezésére, vagy a 381. §-ában szabályozott, annak mérlegelhető hatályon kívül helyezésére okot adó körülményt nem észlelt, ilyen körülményre a fellebbező alperes sem hivatkozott. A másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét a Pp. 370. § (1) bekezdése értelmében a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem keretei között gyakorolta, így nem érintette az elsőfokú bíróság ítéletének a keresetet elutasító rendelkezéseit. A Pp. 383. § (1) bekezdésének megfelelően az ügy érdemében határozott és az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése szerint megváltoztatta.

[36] Fellebbezésében az alperes az Alaptörvény IX. cikkében és a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény 4. § (1) bekezdésben és 12. § (1) bekezdésében foglaltak megsértését jelölte meg.

[37] Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. A (2) bekezdés szerint Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit. A (4) bekezdés szerint a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére. Ezzel összhangban deklarálja az Smtv. 4. § (1) bekezdése, hogy Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét. A (3) bekezdés értelmében a sajtószabadság gyakorlása nem valósíthat meg bűncselekményt vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást, nem sértheti a közérkölcset, valamint nem járhat mások személyiségi jogainak sérelmével. A 10. § szerint mindenkinek joga van arra, hogy megfelelően tájékoztassák a helyi, az országos és az európai közélet ügyeiről, valamint Magyarország polgárai és a magyar nemzet tagjai számára jelentőséggel bíró eseményekről. A médiarendszer feladata a hiteles, gyors, pontos tájékoztatás ezen ügyekről és eseményekről. A 12. § (1) bekezdése szerint, ha valakiről bármely médiatartalomban valótlan tény állítanak, vagy vele kapcsolatban való tényeket hamis színben tüntetnek fel, követelheti olyan helyreigazító közlemény közzétételét, amelyből kitűnik, hogy a közlés mely tényállítás valótlan, illetve megalapozatlan, mely tényeket tüntet fel hamis színben és ehhez képest melyek a való tények.

[38] A véleménynyilvánítás szabadságához és a jóhírnév védelméhez való joggal kapcsolatos ügyekben felmerül az alapjogi érintettség, ebből következően bíróságnak a döntése során az Alkotmánybíróság jogértelmezését figyelembe kell vennie, így az alperes írásának tartalmára tekintettel az Alaptörvény VI. és IX. cikkének rendelkezései alapján a perben szükséges az egyes alapjogok érvényesülésének mérlegelés útján történő összevetése.

[39] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában kiemelt jelentőségű kérdés, hogy meddig terjed a közéleti vitában érintett személy tűrés kötelezettsége, illetve mennyiben korlátozhatja a véleménynyilvánítás szabadságának érvényesülését a közéleti vitában résztvevők személyiségvédelme. E kérdés értékelése során az Alkotmánybíróság a következő szempontoknak tulajdonít meghatározó jelentőséget: a véleményt kifejező nyilvános közlés

közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e; a nyilvános közléssel érintett személy közszereplői minőségben jelenik-e meg; a nyilvános közlés tényállítást vagy értékítéletet foglal-e magában; a nyilvános közlés sérti-e az érintett személy emberi méltóságát vagy jó hírnevét (becsületét) {3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [38]}.

[40] Adott esetben a sajtó-helyreigazítási igénnyel érintett írás a személyes körülményeik – időskor, betegség vagy fogyatékoság – miatt önállóságra képtelen személyek állami ellátásának körülményeihez kapcsolódóan, egy szociális otthonban történt bántalmazási ügy felderítésével összefüggő történéseket mutatja be, így a közügyek vitatása körébe tartozik.

[41] Fentiek megállapítása során a másodfokú bíróság figyelembe vette a közlés megjelenésének módját, körülményeit és a vélemény tárgyát, kontextusát, a médium típusát, a közlés apropóját adó eseményt, az arra érkező reakciókat és az adott közlésnek ebben a folyamatban játszott szerepét. Értékelte a kijelentés tartalmát, stílusát, illetve a közlés aktualitását, valamint célját. Miután e körülmények értékelésével az állapítható meg, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti, úgy a közlés automatikusan a véleménynyilvánítási szabadság nyújtotta magasabb szintű oltalmat élvezi.” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [39]; 3001/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [28], [48]}.

[42] A közlés tárgyához mérten szükséges vizsgálni az érintettek személyi minőségét. A szólásszabadság fokozottan védett körének fókuszában elsősorban maguk a közügyek, nem pedig a közszereplők állnak {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [47]–[48]; 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [25]–[27]; 3001/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [25], [49]}. A nyilvános közlés minősítése során elsőként azt kell vizsgálni, hogy a közlés közügyek, közéleti kérdések vitatására vonatkozik-e, mert maga a közéleti kérdések megvitatásának ténye – a konkrét vita erejéig – az a szempont, amely meghatározza az érintettek személyi minőségét {3145/2018. (IV. 7.) AB határozat, Indokolás [41]}. A közügyek vitatásához kötődő alkotmányos jog biztosításából egyenesen következik, hogy a személyiségvédelem korlátozottsága nemcsak a hivatásos közszereplőkre, hanem egy közvita valamennyi érintettjére vonatkozik, hiszen a közügyek vitatása adott esetben – a konkrét társadalmi vita erejéig – annál szélesebb személyi kört érinthet {lásd 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [57]}, és „olyan személyeknek is lehetősége nyílik egy-egy közéleti vita aktív alakítójává válni, akik korábban – státuszuk alapján – nem tartoztak a közszereplő fogalmi körébe. Ezek a személyek az ún. kivételes közszereplők” {3019/2021. (I. 28.) AB határozat [22]}. A bírálathoz fokozott türelem tehát a közügyek vitáján belül mindenre kiterjedő általános követelmény {3236/2018. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [30]}.

[43] A sajtó a véleménynyilvánításnak, a véleményformálásnak és a véleményalkotáshoz nélkülözhetetlen információszerzésnek az eszköze {3466/2020. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [34]}. Alkotmányos jogát gyakorolja akkor, amikor a közérdeklődésre számot tartó eseményekről beszámol, azokból következtetéseket von le {3350/2022. (VII. 25.) AB határozat, Indokolás [34]}.

[44] A felperes által a keresetben állított jogsértés megítélésénél tekintettel kell lenni a szövegkörnyezetre, és az egymáshoz tartalmilag szorosan kapcsolódó, egymással összetartozó részekre, ezek összefüggéseire (PK 12. számú állásfoglalás). A felperes a hamis látszat keltésére azért hivatkozott, mert megítélése szerint az ápoló büntetőjogi felelősségre vonás alóli mentesülését, valamint a házastársa és az ápoló gyermeke közötti keresztszülői kapcsolat tényét a sajtóközlemény abban a hamis színben tüntette fel, mintha a két esemény között bármiféle összefüggés állna fenn. Álláspontja szerint az alperes közvetett, utaló módszerrel, a tényálláselemek téves olvasói következtetésre indító csoportosításával valósította meg annak a hamis látszatnak a keltését, hogy személye és az érintett ápoló jogellenes cselekménye között kapcsolat áll fenn. A többes szám harmadik személyű alcímadás („Évekig titkolhatták a bántalmazást”: azaz ő és az ápoló), az alcímek egymásutánisága (a „Rokonok” alcímet közvetlenül, koherensen követi az „Évekig titkolhatták a bántalmazást” alcím), valamint a kontextus és szövegkohézió szerkesztése alkalmasak az olvasó megtévesztésére. Így a cikk egésze az olvasót óhatatlanul arra a megértésre indítja, hogy valamiféle akarategység – vagy legalábbis ennek sejtethetősége, vélelmezhetősége – állt fenn az ápoló és közöttük az ápoló jogellenes tettének eltussolásában, az ápoló büntetethetőségének vonatkozásában a büntetethetőségi akadály kijátszásában, azaz személyét kvázi bűnrészesként tünteti fel a cikk.

[45] Az Smtv. 12. § (1) bekezdésének rendelkezése alapján a hamis látszat keltése a való tények hamis színben való feltüntetésének felelhet meg, ezért kizárólag azt lehet vizsgálni a perben, hogy a sajtóközleményben az alperesi újságíró az általa ismert való tényeket hamis színben tüntette-e fel. Ennek megítélése során az ítélkezési gyakorlat nem a felperes szubjektív érzetéből indul ki, hanem azt kell vizsgálnia a bíróságnak, hogy az átlagolvasó számára a cikk, annak szövegösszefüggéseit is figyelembe véve, ténylegesen milyen tartalmat hordoz.

[46] A cikk figyelem felkeltésére alkalmas címe utal a felperes személyére, mint a település²i otthon igazgatójára, akinek rokona bántalmazta az ápolót, de elévülés miatt nem kap büntetést. Az Alkotmánybíróság 8/2018. (VII. 5.) AB számú határozatában írtak szerint a cím sajátossága, hogy alapvetően a figyelemfelkeltést szolgálja, illetve természeténél fogva tartalmazhat bizonyos fokú leegyszerűsítést, pontatlanságot is {Indokolás [32]}. A perbeli esetben az alkalmazott cím az olvasók figyelmének felkeltésére alkalmas eszköz volt.

[47] Az írásból kiderül, hogy az egykori ápoló, aki videóra is vette, hogy megalázott egy beteg embert a kastélyotthonban, a – név szerint megnevezett – felperes igazgatónő rokona, mely tény a fenntartó főigazgatóság ismert el az országgyűlési képviselő kérdésére. A Rokokonok alcím alatt a cikk közli, hogy 2021. augusztusában tudta meg az intézményvezető, hogy az ápoló bentlakót bántalmazott. A gondozót az intézmény közlése szerint azonnal felmentették, a videó alapján pontosan tudták, kiről van szó. Az írás hivatkozott tartalma az Évekig titkolhatták a bántalmazást alcím alatt írtak körében sem állítja szabálytalanság elkövetését a felperes terhére, éppen ellenkezőleg, egyértelművé teszi az olvasó előtt, hogy nem volt tudomása a bűncselekmény elkövetéséről. A cikk a továbbiakban az olvasó számára

világossá teszi azt is, hogy milyen okból kerül sor az ápolóval szemben indított büntetőeljárás megszüntetésére: a minden lehetséges részletre kiterjedő nyomozás során sem volt kétséget kizáróan megállapítható a bűncselekmény elkövetésének időpontja, így nem volt cáfolható a gyanúsított azon tartalmú vallomása sem, hogy azokat öt éven túl követte el.

[48] A másodfokú bíróság megítélése szerint a cikk nem kelti azt a hamis látszatot, hogy a felperes saját személyében is követett volna el mulasztást a jogsértés leplezésével, kvázi bűnrészesként közreműködött volna az ápoló jogellenes tetteinek eltussolásában, az ápoló büntethetőségének vonatkozásában a büntethetőségi akadály kijátszásában, a közte és az ápoló közti rokoni kapcsolat okán.

[49] Nem ért egyet a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet azon következtetésével, mely szerint a sajtóközleménynek semmi más célja nem lehet a felperes és az ápoló közötti magánéleti kapcsolat közzétételével, mint hogy ezt összefüggésbe hozza az ápoló büntetőjogi felelősség alóli mentesülésével, miután önmagában a magánéleti kapcsolat felemlegetésének sem jogi szempontból nincs létjogosultsága, sem a cikkben feltárt jogsértés szempontjából. A rokoni kapcsolat valós ténye hírértékkel bír, de az önmagában a két körülmény közötti kapcsolatot nem teremti meg. A látszólag a cikkbe nem illő valós tényközlésből a laikus olvasó alappal éppen azért nem vonhatja le azt a következtetést, hogy a felperesnek lehet szerepe abban, hogy az ápoló felelősségre vonására nem került sor, mert az írás kellő részletességgel közli azt, hogy elévülés miatt meg kellett az ügyészségnek ejtenie a vádat, mégpedig azért, mert az elkövetés időpontja nem volt megállapítható. A hivatkozott „sugalmazás” pedig nem lehet helyreigazítás alapja, nem jelenti a való tények hamis színben való feltüntetését.

[50] Az a perben nem volt vitás, hogy az alperes által közölt tények a valóságnak megfelelnek. Az elsőfokú ítélet szerint a való tények hamis színben történő feltüntetése adott alapot a sajtó-helyreigazítás elrendelésére, míg a Fővárosi Ítéltábla megítélése szerint való tényeket hamis színben feltüntető tartalmat az írás nem közvetített az olvasónak.

[51] A való tények felperes által sérelmezett közlési módjából sem következik más, a közölt tényektől eltérő olyan tartalom, melyet a felperes állított. Az ítélezési gyakorlat szerint a való tények sajátos csoportosítása, egymás mellé helyezése megvalósíthatja a való tények hamis színben történő feltüntetését, ami helyreigazítás elrendelésére adhat alapot (Kúria Pfv.IV.20.323/2019/5.). A Kúria jogértelmezése szerint a tények egyoldalú, megtévesztésre alkalmas vagy önkényes módon való csoportosítása, egymás mellé helyezése akkor valósítja meg azok hamis színben történő feltüntetését, ha ezzel megváltozik a tartalmuk (Pfv.IV.21.440/2021/4., Pfv.IV.20.448/2023/3.). Önmagában nem valósítja meg a való tények hamis színben feltüntetését az, hogy a való tények között az olvasó esetlegesen a cikk tartalmán túlmutató összefüggést vélhet (BH2024. 8.).

[52] A másodfokú döntés eredményeként a felperes pervesztes, ezért a Pp. 81. §-a szerint köteles viselni az alperesi oldalon felmerült első- és másodfokú ügyvédi munkadíjból álló perköltséget és a személyek polgári jogi védelmével kapcsolatos perekben érvényesülő tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 39. § (3) bekezdés c) pontja és a 46. § (1) bekezdése alapján számított 36.000 forint kereseti és 48.000 forint fellebbezési illetéket a 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdésének megfelelően. Az első- és a másodfokú eljárásban az alperesnek a becsatolt megbízási szerződés szerint 5-5 munkaóra elszámolása mellett 600.000 forint perköltség igénye merült fel, melynek megfizetésére a felperest a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontja és 4/A. §-a alapján kötelezte.

[53] A Fővárosi Ítéltábla tájékoztatja a felperest, hogy az illeték az Itv. 78. § (4) bekezdése szerint a határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé. Az illeték megfizetése során közleményként fel kell tüntetni az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős bírósági határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a fizetésre kötelezett adóazonosító számát [30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés e) pont].

Budapest, 2025. május 8.

Dr. Hercsik Zita s.k.
a tanács elnöke – előadó bíró

Dr. Kisbán Tamás s.k.
bíró

Dr. Fintha-Nagy Péter László s.k.
bíró